

Till Ålands lagting

Remissversion

Harmoniserade regler för jakt på vitsvanshjort, rådjur och älg

Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår att jaktlagen för landskapet Åland ändras. Det övergripande syftet med ändringarna är att åstadkomma en viss tillnärmning av de regler som styr jakten på vitsvanshjort, rådjur och älg. Enligt förslaget ska jakt på nämnda arter omfattas av gemensamma bestämmelser bland annat i fråga om jaktledarens uppgifter och ansvar, krav på avläggande av skjutprov, omhändertagande av dött eller skadat djur och påföljder för lagstridig verksamhet.

Jakt på vitsvanshjort föreslås omfattas av samma tillståndskrav som i nuläget gäller för jakt på rådjur. För rådjursjaktens vidkommande föreslås systemet med de jaktlagsvisa licenserna bli upphävd.

I lagförslaget ingår även förslag till nya avgiftsbestämmelser, som gör det möjligt för jaktvårdsföreningarna, examinatoren för jägarexamen och den som anordnar en kurs i vapenhantering att ta ut avgifter för de tjänster som de tillhandahåller.

Vidare föreslås att de registrerade miljö- och naturvårdsorganisationernas besvär rätt över landskapsregeringens beslut om undantag från jaktlagens fridlysningsbestämmelser blir lagfäst.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Bakgrund	3
1.1 Vitsvanshjortens etablering på Åland	3
1.2 Bedömning av nuläget och behovet av lagstiftningsåtgärder	3
1.3 Miljö- och naturskyddsorganisationernas talerätt i frågor som rör jakt och viltförvaltning	4
2. Landskapsregeringens överväganden och förslag	5
2.1 Enhetliga regler och förfaranden för jakt på vitsvanshjort, älg och rådjur	5
2.2 Kodifiering av miljö- och naturskyddsorganisationernas besvärsrätt i ärenden som gäller undantag från jaktlagens frednings-bestämmelser	6
2.3 Bemyndiganden för landskapsregeringen att utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning	7
2.4 Avgiftsbestämmelser	8
3. Lagstiftningsbehörighet	10
4. Förslagets konsekvenser	10
4.1 Administrativa konsekvenser	10
4.2 Samhälleliga konsekvenser	11
4.3 Ekonomiska konsekvenser	11
4.4 Miljökonsekvenser	12
4.5 Konsekvenser för barn och jämställdhet mellan könen	12
5. Beredningsarbetet	12
Detaljmotivering	12
Landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland	12
Lagtext	25
L A N D S K A P S L A G om ändring av jaktlagen för landskapet Åland	25
Parallelltexter	32

Allmän motivering

1. Bakgrund

1.1 Vitsvanshjortens etablering på Åland

Vitsvanshjorten härstammar ursprungligen från Nordamerika och introducerades i Finland på 1930-talet i form av en donation från en grupp finländska emigranter. Stammen har sedermera spridit sig till stora delar av Finland, vilket resulterat i att det årligen fälls omkring 60 000 vitsvanshjortar. På Åland gjordes de första observationerna av vitsvanshjorten på 1970-talet. Kort därefter fattade den dåvarande landskapsstyrelsen beslut om att tillåta jakt på vitsvanshjort året runt. Den första vitsvanshjorten fälldes i Kumlinge år 1979. Vitsvanshjortens snabba utbredning befarades i ett tidigt skede kunna medföra stora skador på åländska odlingar och öka risken för utbrott av smittsamma sjukdomar.

Även om den förhållandevis generösa jakttiden kan ha haft en viss bromsande effekt på vitsvanshjortens spridning, har stammen fortsatt uppvisa en jämn tillväxt under de senaste decennierna. År 2003 bedömdes stammen vara så starkt etablerad på Åland att landskapsregeringen såg sig nödgad att införa en mer biologiskt anpassad jakttid i stället för att tillåta jakt hela året. Jakttiden blev denna gång densamma som för älg, dvs. från den 15 oktober till den 20 december. Den senaste justeringen av jakttiden för vitsvanshjort gjordes år 2020, då den fastställdes till 1 september – 31 januari. Det främsta syftet med ändringen var att förbättra möjligheterna att förvalta den växande populationen av vitsvanshjort i skärgården.

1.2 Bedömning av nuläget och behovet av lagstiftningsåtgärder

I jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, nedan kallad *jaktlagen*, finns bestämmelser som anger hur och på vilka villkor jakt får bedrivas på Åland. Den nuvarande regleringen av jakt på vitsvanshjort är förhållandevis knapphändig, emedan den endast består av en bestämmelse om jakttid och en bestämmelse om skjutvapen i 2 och 6 §§ i landskapsförordningen (2006:70) om jakt. De förenämnda bestämmelserna har utfärdats med stöd av jaktlagens 20 § 1 mom., varigenom landskapsregeringen bemyndigas att genom landskapsförordning närmare precisera bl.a. vilka arter av vilt som får jagas och under vilken tid av året jakt får bedrivas på ifrågavarande arter. Av 2 § 1 mom. i landskapsförordningen om jakt följer att det är tillåtet att jaga vitsvanshjort och rådjur under tidsperioden 1 september till 31 januari.

Som en konsekvens av den sparsamma materiella regleringen, får jakt på vitsvanshjort i nuläget bedrivas under förhållandevis okontrollerade former. Till skillnad från vad som gäller vid jakt på rådjur och älg, krävs inget tillstånd från landskapsregeringen för få att jaga vitsvanshjort. På grund av detta förekommer också skillnader i hur jakten är villkorad. Större delen av regelverket som styr jakten på rådjur och älg står i huvudsak oförändrad sedan 1970-talet. En central förutsättning för att få bedriva jakt på rådjur och älg är att den sökande kan visa att jakten kommer att bedrivas på ett sammanhängande område som uppfyller storlekskraven i jaktlagens 32–33b §§. Denna grundregel bygger på uppfattningen att en fungerande, hållbar och effektiv viltförvaltning förutsätter samarbete över större områden.

Att jakt på vitsvanshjort inte omfattas av samma tillståndssystem som gäller för älg och rådjur, har ansetts försvåra upprätthållandet av en effektiv och långsiktig hjortdjursförvaltning. Den inkonsekventa regleringen har framför allt ansetts undergräva utsikterna för nära samarbete mellan de olika delarna av hjortdjursförvaltningen. För att det överhuvudtaget ska vara möjligt att uppnå de gemensamma målsättningar som uppställs för större jaktområden, måste det först skapas bättre förutsättningar för samarbete mellan

de lokala jaktlagen som bedriver jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort. Detta kan endast åstadkommas genom att skapa ett mer enhetligt och likriktat regelverk för jakt på nämnda hjortdjursarter.

Som exempel på vikten av samarbete över större områden, kan här särskilt nämnas mårddhundsjakten. I likhet med vad som var fallet med vitsvanshjorten, etablerade sig mårddhunden på Åland på 1970-talet. År 1979, dvs. ungefär fyra år efter att den första mårddhunden påträffades i Eckerö, förklarades mårddhunden fredlös. Detta innebar att jakt fick bedrivas året runt. Trots att det betalades ut skottpengar för varje fälld mårddhund, och trots att jakten fick bedrivas på flera olika sätt, t.ex. med fälla, hund och som vakjakt, fortsatte populationen att växa. Det var inte förrän jaktvårdsföreningarna, inom ramen för arbetet med förvaltningsplanen för ejderstammen på Åland¹, påbörjade ett systematiskt samarbete kring mårddhundsjakten över större områden som de första tydliga tecknen på populationens minskning kunde skönjas.

Genom att utsträcka kravet på jakttillstånd till att även omfatta vitsvanshjorten, och genom att ålägga jägarna en skyldighet att rapportera in uppgifter om de fällda djuren, kan det åstadkommas genomgripande förbättringar i hela hjortdjursförvaltningens kvalitet. Det är i nuläget väldigt svårt för landskapsregeringen att bilda sig en uppfattning om hur många vitsvanshjortar som fälls årligen, var de tätaste stammarna finns och hur stammen utvecklas. Utan denna kunskap blir det omöjligt för landskapsregeringen, och andra myndigheter, att sammanställa tillförlitlig och trovärdig statistik om vitsvanshjorten. Bristen på relevant och aktuell information begränsar också möjligheten att ta fram verklighetsförankrade förvaltningsrekommendationer.

1.3 Miljö- och naturskyddsorganisationernas talerätt i frågor som rör jakt och viltförvaltning

Frågan om miljö- och naturskyddsorganisationernas rätt att föra talan inför domstol i ärenden som gäller undantag från fredningsbestämmelserna aktualiserades i samband med att landskapsregeringen beslöt att bevilja tillstånd för skyddsjakt på havsörn inom Lågskärs natura 2000-område våren 2023.² Enligt Århuskonventionen³, till vilken lagtinget har gett sitt bifall i enlighet med 59 § 2 mom. i självstyrelselagen (1991:71) för Åland, ska parterna till konventionen se till att icke-statliga organisationer som främjar miljöskydd och som uppfyller de krav som ställs i nationell lagstiftning har rätt att få giltigheten av ett beslut prövad av domstol (eller något annat oberoende organ som inrättats genom lag). Av 90 § i rikets jaktlag (FFS 615/1993) framgår att lokala och regionala registrerade sammanslutningar, vars syfte är att främja natur- eller miljöskydd, har rätt att besvara sig över beslut i ärenden som gäller undantag från fredningsbestämmelserna. Motsvarande bestämmelser finns också bl.a. i den svenska miljölagstiftningen. Mot denna bakgrund, och i ljuset av EU-domstolens praxis på miljörättens område, är det angeläget att samma besvärsmöjlighet för miljö- och naturskyddsorganisationerna också bekräftar i den åländska jaktlagen. Därmed säkerställs en enhetlig och EU-konform rättstillämpning.

¹ Ålands landskapsregering, enheten för jakt- och viltvård, Åtgärdsplan för ejderstammen på Åland. 2017. https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/atgardsplan_for_ejderstammen_pa_aland.pdf.

² Se Ålands landskapsregering, beslut om tillstånd att bedriva skyddsjakt på havsörn inom Lågskärs Natura 2000-område 2023, ÅLR 2023/3548, den 11 maj 2023.

³ UNECES:s konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Konventionen trädde i kraft den 30 oktober 2001. Åland har förbundit sig att följa konventionen genom lagtingets beslut den 5 april 2004.

2. Landskapsregeringens överväganden och förslag

2.1 Enhetliga regler och förfaranden för jakt på vitsvanshjort, älg och rådjur

Landskapsregeringen har inom ramen för beredningsprocessen granskat och bedömt ändamålsenligheten i hjortdjursjakten och hjortdjursförvaltningen som helhet. Oavsett hur man förhåller sig till frågan om vitsvanshjortens spridning på Åland, torde betydelsen av ett väl fungerande samarbete mellan de lokala jaktlagen som samtidigt bedriver jakt på olika klövviltsarter⁴ bli än mer framträdande under de kommande åren. Det är meningen att samma jaktbestämmelser och administrativa regler som i nuläget tillämpas på rådjursjakten även ska gälla för jakt på vitsvanshjort. Det föreslås således att tillämpningsområdet för jaktlagens 32 §, 34–37 §§, 64–65 §§ och 69–70 §§ utökas så att de även omfattar vitsvanshjorten.

Vad gäller det nuvarande tillståndssystemet för jakt på rådjur, föreslår landskapsregeringen att 32 § 2 mom. ändras så att det inte längre krävs att tillståndsmyndigheten ska ange i jakttillståndet hur många djur som får fällas. Eftersom det inte finns något reellt behov av att detaljstyra och begränsa jakten på ovannämnda sätt, föreslås det nuvarande kravet bli ersatt med en bestämmelse som i stället förutsätter att tillståndsinnehavaren årligen, senast 15 dagar efter varje avslutad jaktsäsong, anmäler till landskapsregeringen antalet fällda djur och övriga uppgifter om de fällda djuren som förutsätts i tillståndet. Såvitt landskapsregeringen kan erfarra, är en tillståndsinnehavare som innehar jakträtt på ett sammanhängande område om minst 150 hektar fullt kapabelt att själv avgöra vad som är en lämplig avskjutning för jaktområdet.

Som ett viktigt led i den övergripande målsättningen att förenhetliga reglerna för jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort, föreslås att samma jaktledaransvar som i nuläget gäller vid jakt på älg enligt 35 § också ska gälla vid jakt på rådjur och vitsvanshjort. Av säkerhetsskäl föreslås att jaktledaren, tillsynsmyndigheten och de aktörer som anges i 55 § ska ha befogenhet att begära att den som deltar i jakten ska uppvisa jaktkort eller intyg över avklarad skjutprov. Av 22 och 88 §§ i rikets jaktlag kan utläsas att denna befogenhet redan utgör en del av de jaktövervakande instansernas åtgärdsarsenal i riket. De nya bestämmelserna i 35 § 3 mom. och 55 § 2 mom. kan därför, till den del de utgör riksbehörighet, intas i jaktlagen med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen.

De nuvarande bestämmelserna i jaktlagens 36 § 1 mom. är relativt vagt och oklart formulerade. Nämnda lagrum föreslås bli ändrad så att det tydligare framgår att det krävs ett avklarat skjutprov för att få delta med vapen i älgjakt eller med kulgevär i gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt. Eftersom gemensamhetsjakt på rådjur, vitsvanshjort och vildsvin bedrivs på motsvarande sätt som älgjakt, i synnerhet med avseende på vapenhantering och säkerhetsaspekter, föreslås kravet på skjutprov bli utsträckt till att omfatta även jakt av förenämnda slag. Följaktligen ska de nuvarande bestämmelserna i 36 § 2 mom. om obligatorisk användning av varselfärger också gälla vid gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt. Vidare föreslås att det i paragrafen införs nya bestämmelser, som anger vilken organisation som ska anordna skjutprovet och utfärda intyg över avlagt skjutprov. I linje med de nuvarande reglerna om älgskytteprov föreslås att skjutprov ska anordnas av en jaktvårdsförening. De nya bestämmelserna i 36 § kan anses uppfylla de krav på exakthet, tydlighet och noggrann avgränsning som grundlagens 3 § 2 mom. och 80 § ställer.

⁴ Med *klövvilt* avses älg, rådjur, vitsvanshjort och vildsvin. Se förslag till ny 1 § 1 mom. 3 punkten.

I jaktlagens 37 § och 68–70 §§ finns bestämmelser som anger i vilka fall fällt, skadat eller avlivat vilt ska tillfalla skytten, jakträttsinnehavaren, landskapet eller riket. Enligt den nuvarande regleringen ska vitsvanshjortar, som fallit på främmande område eller sårats och avlivats under jakt, tillfalla den som innehar jakträtten på området. För älgar och rådjur ska emellertid bestämmelserna i 7 kap. 32–40 §§ tillämpas. Detta innebär, beroende på omständigheterna i varje enskilt fall, att ifrågavarande vilt antingen tillfaller jakträttsinnehavaren, skytten eller landskapet. Att göra en sådan åtskillnad mellan å ena sidan vitsvanshjorten och å andra sidan älg och rådjur, kan inte anses ligga i linje med den övergripande ambitionen att skapa enhetliga regler för jakten på nämnda viltarter. Frågan om vilken fysisk eller juridisk person en skadad eller död vitsvanshjort ska tillfalla ska därför avgöras på det sätt som föreskrivs i jaktlagens 7 kap., och då framför allt dess 37 §.⁵

2.2 Kodifiering av miljö- och naturskyddsorganisationernas besvärsmålsrätt i ärenden som gäller undantag från jaktlagens fredningsbestämmelser

Kommissionen har i ett tillkännagivande om tillgången till rättslig prövning i miljöfrågor påmint medlemsstaterna om deras skyldighet enligt artikel 19.1 i fördraget om Europeiska unionen⁶ att ”fastställa de möjligheter till överklagande som behövs för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd inom de områden som omfattas av unionsrätten”⁷. Av artikel 191 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt⁸ framgår att unionsrätten bl.a. omfattar sådan miljölagstiftning som syftar till att bevara och skydda miljön, skydda människors hälsa och säkerställa ett varsamt och rationellt utnyttjande av naturresurserna. Som exempel på sådan lagstiftning bör särskilt nämnas EU:s habitatdirektiv⁹ och fågeldirektivet¹⁰.

EU-domstolen har i mål C-240/09 (det s.k. LZ I-målet), som gällde en myndighets rätt att tillåta jakt på brunbjörn genom ett undantag från bestämmelserna om skydd av arter i habitatdirektivet, fastställt att såväl icke-statliga miljöorganisationer som fysiska personer bör ges möjlighet att ”väcka talan vid domstol mot ett beslut fattat efter administrativt förfarande som kan strida mot unionens miljölagstiftning”¹¹. Domstolen har därefter vid ett flertal tillfällen, bland annat i mål C-243/15 (det s.k. LZ II-målet), betonat att icke-statliga miljöorganisationer har omfattande rättigheter att åberopa skyldigheter på miljöområdet inför nationella domstolar. Denna rätt att besvära sig över beslut som på olika sätt berör miljö- och naturvård grundar sig på artiklarna 9.2 och 9.3 i Århuskonventionen.

I överklagandebestämmelserna i 90 § i rikets jaktlag anges uttryckligen att sådana registrerade lokala eller regionala sammanslutningar, vars syfte är att främja natur- eller miljöskyddet, har rätt att anföra besvär över ett sådant beslut om undantag från fredning som Finlands viltcentral fattat enligt 41–41 c §§. Förutom ovannämnda EU-rättspraxis, grundar sig överklagandebestämmelserna i rikets jaktlag bland annat på högsta förvaltningsdomstolens (HFD) domar i målen HFD 2004:76, HFD 2007:74 och HFD 2011:49. Det

⁵ För en närmare redogörelse, se detaljmotiveringen till 69 och 70 §§.

⁶ Europeiska unionens officiella tidning C 326/13, den 26 oktober 2012.

⁷ Europeiska unionens officiella tidning 2017/C 275/01 IV, Upplysningar från Europeiska unionens institutioner, byråer och organ, *Kommissionens tillkännagivande om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor*, den 18 augusti 2017, s. 6

⁸ Europeiska unionens officiella tidning C 326/49, den 26 oktober 2012.

⁹ Rådets direktiv (92/43/EEG) av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

¹⁰ Rådets direktiv (209/147/EG) av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

¹¹ EU-domstolens dom i mål C-240/09, punkt 51.

står mot denna bakgrund klart att miljö- och naturskyddsorganisationerna också bör ha möjlighet att få frågan om huruvida landskapsregeringens beslut om undantag från fridlysning enligt jaktlagens 28 § och 30 § 2 mom. är förenliga med de undantagsvillkor för artskydd som anges i habitatdirektivet och fågeldirektivet prövat av högsta förvaltningsdomstolen. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av unionsrätten, föreslås därför att motsvarande bestämmelser om de registrerade miljö- och naturskyddsorganisationernas besvär rätt införs i jaktlagens 31b §. Det ska således vara möjligt för nämnda sammanslutningar att anföra besvär över landskapsregeringens beslut om undantag från fredningsbestämmelserna i jaktlagens 28 § och 30 § 2 mom.

2.3 Bemyndiganden för landskapsregeringen att utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning

Enligt 21 § i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. För att delegeringen av normgivningsmakten kan anses vara grundlagskonform, förutsätts att åtminstone grunderna för normeringen anges i landskapslag. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och på vilka områden samt vilka angelägenheter delegeringen gäller.

Landskapsregeringen föreslår att det fogas nya förordningsfullmakter till jaktlagens 32 § 5 mom., 33b § 3 mom. och 36 § 6 mom. I den föreslagna nya 32 § 5 mom. bemyndigas landskapsregeringen att utfärda närmare bestämmelser i landskapsförordning om fångstanmälans innehåll och form, de formaliteter som ska iakttas vid ansökan om tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort samt de villkor som ett tillstånd för jakt på rådjur och vitsvanshjort kan förenas med. En motsvarande bestämmelse föreslås intas i 33b § 3 mom., varigenom landskapsregeringen ges befogenhet att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de villkor som kan intas i ett tillstånd till jakt på älg och hur avräkning av en fälld älg från den beviljade tillståndskvoten ska gå till.

För att kunna bedriva en aktiv viltvård och säkerställa att jakten bedrivs under kontrollerade förhållanden, förutsätts både landskapsregeringen och jaktvårdsföreningarna ha möjlighet att ställa upp vissa villkor för jakten. Det kan uppstå situationer där jakten behöver kunna begränsas med mer finjusterade metoder än det gängse sättet, dvs. genom att förkorta jakttiden. Enligt de föreslagna nya 32 § 5 mom. 3 punkten och 33b § 3 mom. 1 punkten ska det i landskapsförordning specificeras vilka villkor som ett tillstånd till jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort kan förenas med. På så sätt garanteras en tillräcklig förutsebarhet i landskapsregeringens och jaktvårdsföreningarnas verksamhet. Det kan till exempel röra sig om begränsningar i fråga om jakt-sätt, antalet djur som får fällas samt ålder och kön på de djur som får fällas. Fördelen med den valda lagstiftningstekniken är att den möjliggör en mer ändamålsenlig och effektiv organisering av jakten på ifrågavarande viltarter. Framför allt ger den landskapsregeringen en möjlighet att på ett förhållandevis snabbt och smidigt sätt vidta de lagstiftningsmässiga åtgärder som behövs för en ändamålsenlig vård av hjortdjursbeståndet.

Att det införs ett obligatoriskt krav på skjutprov för den som har för avsikt att delta med vapen vid jakt på älg och med kulgevär vid gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt, ställer också högre krav på regleringens detaljeringsgrad. Med anledning därav föreslås att det intas en ny förordningsfullmakt i 36 § 6 mom., som bemyndigar landskapsregeringen att utfärda närmare bestämmelser i landskapsförordning om de mer praktiska aspekterna kring avläggandet av skjutprov, dvs. hur provet ska ordnas, innehållet i skjutprovet, vad som krävs för att uppnå godkänt resultat på skjutprovet, om utfärdande av

intyg över avlagda skjutprov samt om krav på skjutvapen och patroner som används vid skjutprovet.

Sammantaget kan konstateras att de nya förordningsfullmakterna i 32 § 5 mom., 33b § 3 mom. och 36 § 6 mom. är mer tekniska än vittsyftande och principiellt viktiga till sin natur. I materiellt hänseende motsvarar de huvudsakligen 21b § (bemyndigande att utfärda förordning om skjutprov) och 29 § (bemyndigande att utfärda förordning om jakt på hjortdjur) i rikets jaktlag. De nya bestämmelserna kan därmed också anses vara tillräckligt noga avgränsade och exakt definierade för att uppfylla de krav på delegering av normgivningskompetens som ställs i grundlagens 80 § och självstyrelselagens 21 §.

2.4 Avgiftsbestämmelser

Enligt 81 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om avgifter och de allmänna grunderna för storleken av avgifter för myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet utfärdas genom lag. Bestämmelser om de allmänna grunderna för när landskapsregeringens och dess underlydande myndigheters prestationer ska vara avgiftsbelagda samt om storleken på de avgifter som uppbärs för prestationerna finns i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Den i jaktlagens 34 § reglerade skyldigheten att betala en hjortdjursavgift föreslås utvidgas till att omfatta jägare som innehar ett tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort. Avsikten är att hjortdjursavgiften även fortsättningsvis ska fastställas på viltvårdsmässiga grunder och utifrån den indexberäkning som avses i den nuvarande 34 § 2 mom. Den årliga hjortdjursavgiften, som ska uppbäras av innehavare av tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort, föreslås uppgå till högst 150 euro. I dagsläget uppgår den årliga kostnaden för ersättningar för hjortdjurskador och bidrag för förebyggande åtgärder till cirka 10 000 euro. För att täcka dessa kostnader, behöver en hjortdjursavgift som tas ut per tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort uppgå till minst 50 euro årligen, med beaktande av att det i dagsläget finns cirka 200 jaktlag som innehar tillstånd till jakt på rådjur. Om hjortdjursavgiften även ska täcka de övriga förvaltningsrelaterade kostnaderna som avses i jaktlagens 34a §, bland annat kostnaderna för att tillvarata fallvilt, måste avgiften sättas till ett högre belopp.

Den maximala hjortdjursavgiften för en fälld älg och en fälld älgkalv har justerats på grundval av den ändring som skett i konsumentprisindex mellan åren 2005–2022. Det är meningen att indexjusteringarna av hjortdjursavgiften, som enligt förslaget ska tas ut per fälld älg och per tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort, härnäst görs med 2022 som basår. Anledningen till att avgifterna inte ska fastställas enligt principen om full kostnadsäckning är att det inte rör sig om prestationer som ska vara avgiftsbelagda enligt 2 § i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Samtidigt föreslås att grunderna för att ta ut en tillståndsavgift för prövning av ansökan om tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort specificeras i 32 § 4 mom.

Till jaktlagens 54 § fogas nya bestämmelser, som möjliggör för den som utsetts som examinator för jägarexamen och den som anordnar en kurs i vapenhantering att uppbära avgifter för sina tjänster. Eftersom det i förevarande fall rör sig om offentligrättsliga prestationer, ska landskapsregeringen fastställa storleken på prov- och kursavgifterna på de grunder som föreskrivs i 4 § i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. De uppburna avgifterna föreslås tillfalla examinatorn för jägarexamen och den som anordnar kursen i vapenhantering.

Att det i en jägarexamen numera ska ingå en obligatorisk kurs i vapenhantering, innebär också att det blivit dyrare att avlägga nämnda examen.

Det finns därför skäl att medge vissa lättnader för den som nyligen avlagt jägarexamen. Landskapsregeringen föreslår att det fogas en ny 5 punkt till 54 § 1 mom., varigenom den som bedriver jakt under det första året efter en på Åland avlagd jägarexamen befrias från skyldigheten att betala jaktvårdsavgiften. Den som berörs av nämnda undantagsregel ska ändå omfattas av jägaransvarsförsäkringen.

Landskapsregeringen har även granskat de nu gällande avgiftsbestämmelserna ur en konstitutionell synvinkel. Härvid har särskild uppmärksamhet ägnats åt bestämmelserna i 54 § 3 mom., vilka ansetts vara problematiska dels ur diskrimineringsynpunkt, dels i förhållande till grundlagens 81 § 2 mom. Såvitt avser den sistnämnda aspekten, kan det konstateras att det inte framgår av 54 § 3 mom. på vilka grunder landskapsregeringen ska fastställa jaktvårdsavgiften. Nämnda lagrum föreslås därför bli kompletterad med en hänvisning till landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Samtidigt föreslås den nu gällande bestämmelsen i 3 mom. andra meningen, som möjliggör en differentiering av jaktvårdsavgiften på grundval av jägarens bosättningsort, bli upphävd. Ifrågavarande bestämmelse, vars ursprung kan spåras tillbaka till 1965 års jaktlag, lyder enligt följande: ”Vid fastställandet av avgiften kan iakttas att person som är bosatt i landskapet skall erlägga lägre avgift än person som är bosatt utom landskapet”. Det bör erinras om att särbehandling enligt nu gällande rättsläge endast är tillåten om åtgärden har ett godtagbart syfte och medlen för att uppnå detta syfte är proportionerliga¹². Europadomstolens praxis avseende tillämpningen av artikel 14 i Europakonventionen¹³ tyder starkt på att särbehandling av ifrågavarande slag inte längre är varken skäligt, proportionerligt eller godtagbart. Bosättningsort har ansetts vara en diskrimineringsgrund som omfattas av uttrycket ”ställning i övrigt” i artikel 14 i Europakonventionen.¹⁴ Domstolen har bl.a. i målet *Burden mot Förenade kungariket*¹⁵ konstaterat att en skillnad i behandling av personer i tillräckligt likartade situationer är diskriminerande om den inte kan motiveras på ett objektivt och skäligt sätt, dvs. om behandlingen inte har ett berättigat mål eller om de medel som används och det eftersträvade målet inte står i rimlig proportion till varandra. Av motiveringen till jaktlagens bestämmelser om jaktkortsavgift kan utläsas att det ursprungliga syftet med införandet av en höjd avgift för jägare som är bosatta utanför Åland var att inskränka ”främmande jägares” deltagande i vårjakten och således skydda sjöfågelstammarnas utveckling på Åland.¹⁶ Enligt landskapsregeringens mening är det i nuläget möjligt att begränsa vårjakten på ett mindre ingripande sätt genom bestämmelserna i 20 §, som fogades till jaktlagen år 1995. Av nämnda lagrum framgår bl.a. att landskapsregeringen kan bevilja dispens för jakt på fågel för den som inte har hemort på Åland. Dessutom beslutar landskapsregeringen årligen om det antal fåglar av respektive art som en jaktvårdsförening får bevilja tillstånd till. Det finns med andra ord lämpligare och mindre restriktiva sätt att reglera och begränsa vårjakten än genom det verktyg som avses i 54 § 3 mom. andra meningen. Mot denna bakgrund finner landskapsregeringen att det inte längre kan anses vara objektivt motiverat att kunna ta ut olika jaktvårdsavgifter från jägare, beroende på deras

¹² Se grundlagens 6 § och 11 § 1 mom. i rikets diskrimineringslag (FFS 1325/2014).

¹³ Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Åland har förbundet sig att följa konventionen och dess tilläggsprotokoll genom lagtingets beslut den 27 april 1990 (ÅFS 1990:61).

¹⁴ Se t.ex. Europadomstolens dom i mål *Carson m.fl. mot Förenade kungariket*, nr 42184/05, dom den 16 mars 2010 och Europadomstolens dom i mål *Pichkur mot Ukraina*, nr 10441/06, dom den 7 november 2013.

¹⁵ Nr 13378/05, dom den 29 april 2008, punkt 60.

¹⁶ Ålands landskapsstyrelse, framställning nr 24/1964 till Ålands landsting med förslag till landskapslag om jakt, den 5 november 1964, s. 4.

bosättningsort. Detta kan, på ovan angivna grunder, utgöra diskriminering enligt Europakonventionen.¹⁷

3. Lagstiftningsbehörighet

I lagförslaget ingår bestämmelser som berör landskapets myndigheter, allmän ordning och säkerhet, natur- och miljövård samt jakt. Lagstiftningsbehörigheten inom dessa områden tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 6, 10 och 16 punkterna i självstyrelselagen.

Av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen framgår att landskapet även har lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller grunderna för avgifter till landskapet.

Enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen har lagtinget behörighet att lagstifta om beläggande med straff och storleken på straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Straffformer och övriga frågor som anknyter till den allmänna delen av strafflagen (FFS 39/1889) regleras dock i rikslagstiftningen.

Förvaltningsrättskipning hör till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen. Eftersom de föreslagna besvärsmåttelserna i 31b § motsvarar i sak bestämmelserna i 90 § i rikets jaktlag, kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i jaktlagen. De nya besvärsmåttelserna kan också anses vara konforma med de allmänna grunderna för besvärsmåttelse, såsom de kommer till uttryck i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019) och 25 § i självstyrelselagen. I sammanhanget bör också erinras om att högsta förvaltningsdomstolen i sitt avgörande HFD 2022:127 konstaterat att lagstiftningsbehörigheten gällande besvärsmåttelse är delad mellan riket och landskapet.

Vid beredningen av lagförslaget har särskilt beaktats att riket enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet i fråga om avvikelse från grundlag. Till den del de föreslagna ändringarna berör angelägenheter som hör till rikets lagstiftningsbehörighet, kan de anses överensstämma i sak med motsvarande bestämmelser i rikslagstiftningen. Eftersom ändringarna inte påverkar fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket, bör de kunna intas i jaktlagen med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen. Med stöd av nämnda lagrum kan även statliga myndigheter påföras uppgifter vilka överensstämmer med motsvarande uppgifter i rikslagstiftningen, i detta fall främst rikets jaktlag.

4. Förslagets konsekvenser

4.1 Administrativa konsekvenser

Införandet av kravet på tillstånd för jakt på vitsvanshjort, och övergången till en obligatorisk rapportering av antalet fällda vitsvanshjortar och rådjur, kommer att medföra ytterligare arbetsinsatser för landskapsregeringens enhet för jakt- och viltvårdsfrågor. Detsamma gäller även i fråga om den nytillkomna uppgiften att utfärda intyg över utomåländska jägares skjutskicklighet enligt 36 § 3 mom. Den ökade kontrollen och ökade byråkratiseringen som ändringarna onekligen medför måste dock anses vara befogad med hänsyn till de viltvårds- och säkerhetsmässiga fördelar som därmed uppnås. Tillståndssystemet, inklusive därtill hörande krav på fångstanmälan och jaktområdets minimiareal, har ansetts utgöra ett effektivt instrument för att trygga en hållbar och planmässig reglering av hjortdjursstammen. I detta sammanhang bör

¹⁷ Det bör emellertid påpekas att landskapsregeringen inte utnyttjat möjligheten att ta ut olika jaktvårdsavgifter från personer som är bosatta på Åland och personer som är bosatta annorstädes. Jaktvårdsavgiften har sedan den 1 augusti 2014 varit 35 euro och är, såvitt inte annat följer av 54 § 1 mom., densamma för alla.

också erinras om den möjlighet som finns för jägare att ansöka om ett gemensamt tillstånd för jakt enligt 32 § 1 mom. i jaktlagen. Detta torde potentiellt kunna bidra till att minska antalet inkomna ansökningar. Att ärendehanteringens huvudsakligen sker elektroniskt i landskapsregeringens jaktportal, bidrar också till att hålla den administrativa bördan så liten som möjligt. Landskapsregeringen bedömer sammantaget att enheten för jakt- och viltvårdsfrågor i nuläget har tillräckliga personalresurser för att kunna sköta tillståndsgivningen för jakt på vitsvanshjort och övrigt klövvilt på ett rättssäkert sätt.

Med tanke på att det redan finns etablerade riktlinjer och inarbetade processer för hur älgskytteprov ska ordnas, torde de nya bestämmelserna i 36 § 1 mom. om obligatoriskt skjutprov för den som deltar i gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt inte medföra några nämnvärda organisatoriska konsekvenser för jaktvårdsföreningarnas verksamhet.¹⁸

Eftersom jaktledare hädanefter ska anmäla älg som sårats under jakt till landskapsregeringen och till den som innehar tillstånd att jaga älg på angränsande område, kan polisens resurser i stället avsättas för brottsbekämpande insatser och andra resurskrävande uppgifter.

4.2 Samhälleliga konsekvenser

Enligt förslaget ska det även vid jakt på vitsvanshjort och rådjur finnas en ordinarie jaktledare som leder jakten. Syftet med ändringen är att säkerställa att jakten genomförs på ett organiserat och säkert sätt, inte minst gentemot det omgivande samhället. Att också jakt på vitsvanshjort och rådjur bedrivs under strukturerade och organiserade former, kan på sikt bidra till att stärka tilliten till jägarkåren och jaktnäringen på Åland. Av säkerhetsskäl är det motiverat att jaktledaren har rätt att förbjuda personer, som till exempel inte kan uppvisa intyg över erforderlig skjutskicklighet, att delta i jakten.

Genom att avskaffa möjligheten för landskapsregeringen att kunna differentiera jaktvårdsavgiften på grundval av jägarnas bosättningsort, säkerställs likabehandling av personer som befinner sig i en likartad situation.

Principen om ömsesidigt erkännande av skjutprov, som kommer till uttryck i den nya 36 § 3 mom., är närbesläktad med likabehandlingsprincipen. I enlighet med den förstnämnda principen ska en utländsk jägare, som kan intyga att denne avlagt ett motsvarande skjutprov antingen i hemlandet eller något annat land, ges samma möjlighet att bedriva jakt på älg och/eller gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt som de åländska jägarna. Erkännande av utländska intyg över avlagt skjutprov kan i förlängningen främja jaktturismen och bidra till en hållbar landsbygdsutveckling.

Genom att lagfästa miljöorganisationernas rätt att anföra besvär över landskapsregeringens beslut om undantag från jaktlagens fridlysningsbestämmelser, förbättras förutsättningarna för ifrågavarande sammanslutningar att bevaka de allmänna intressena av skydd för natur och miljö.

4.3 Ekonomiska konsekvenser

Avskaffandet av den differentierade avgiftsmodellen för jaktvårdsavgift kan, tillsammans med det ömsesidiga erkännandet av utländska jägares skjutskicklighet enligt 36 § 3 mom., öka Ålands attraktionsvärde ur jaktturismens synvinkel, vilket i sin tur kan generera positiva ekonomiska kringeffekter för andra branscher, exempelvis inkvarterings-, guide och måltidstjänstföretag.

¹⁸ Ålands landskapsregering, Regler för älgskytteprov, ÅLR 2023/3737 bilaga 1, N4a23E02, den 8 maj 2023.

4.4 Miljökonsekvenser

Lagförslaget bedöms inte medföra några negativa konsekvenser för miljön. I och med att det införs en skyldighet för tillståndshavaren att rapportera antalet fällda vitsvanshjortar och rådjur, förbättras landskapsregeringens möjlighet att få tillgång till tillförlitliga uppgifter om fångsten. Fångstuppegifterna kan ligga till grund för att utarbeta planer, reglera jakten och säkerställa att den bedrivs på ett hållbart sätt. Genom att införa mer specifika metoder för begränsning av jakt, blir det lättare att dimensionera jakten i förhållande till stammarnas livskraft.

4.5 Konsekvenser för barn och jämställdhet mellan könen

Lagförslaget har såvitt är känt inga konsekvenser för varken barns hälsa och välbefinnande eller jämställdheten mellan könen.

5. Beredningsarbetet

Föreliggande lagförslag har utarbetats som tjänstemannauppdrag vid lagberedningen i samarbete med landskapsregeringens enhet för jakt- och viltvårdsfrågor. Lagförslaget har sänts på remiss till följande instanser: Jaktvårdsföreningarna i Brändö, Eckerö, Finström, Föglö, Geta, Hammarland, Jomala, Kumlinge, Kökar, Lemland, Lumparland, Saltvik, Sottunga, Sund och Vårdö, Mariehamns stad, Ålands Natur och Miljö, Ålands skogsvårdsförening, Ålands polismyndighet, Gränsbevakningsväsendet, miljöbyrån vid Ålands landskapsregering, enheten för rättsliga och internationella frågor vid Ålands landskapsregering, finansavdelningen vid Ålands landskapsregering, Ålands fågelskyddsförening r.f. samt Archipelago Pares r.f.

Detaljmotivering

Landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland

1 §. Till paragrafens 1 mom. fogas nya 3 och 4 punkter med definitioner av begreppen *klövvilt* och *gemensamhetsjakt*. Begreppet *klövvilt* är främst avsedd att användas som ett samlingsbegrepp i sådana fall där älg, rådjur, vitsvanshjort och vildsvin omfattas av samma bestämmelser i jaktlagen. Begreppet har anslutits till den föreslagna nya lydelsen av 36 § 2 mom., som ålägger alla som deltar i jakt på klövvilt en skyldighet att bära ändamålsenliga varselkläder och huvudbonader.

Med gemensamhetsjakt avses enligt paragrafens 1 mom. 4 punkten ett sådant gemensamt jakttillfälle där flera jakträttsinnehavare helt eller delvis jagar i samma område på olika pass med hjälp av hund eller människodrev. Vak- eller smygjakt, som bedrivs av två eller fler jägare tillsammans, omfattas dock inte av definitionen på gemensamhetsjakt. Bestämmelser som anger hur gemensamhetsjakten på älg, vitsvanshjort och rådjur ska organiseras och ledas finns i jaktlagens 35 §.

31b §. De registrerade miljö- och naturvårdsföreningarnas besvärsmålsrätt i ärenden som gäller dispens från att fånga eller döda vilt grundar sig på EU-domstolens rättspraxis och på högsta förvaltningsdomstolens (HFD) domar i målen HFD 2004:76, HFD 2007:74 och HFD 2011:49. Denna rätt att anföra besvär över beslut om undantag från fredningsbestämmelserna har sedermera kodifierats i den finska jaktlagens 90 §.

EU-domstolen har i mål C-240/09 (det s.k. LZ I-målet), som gällde en myndighets rätt att tillåta jakt på brunbjörn genom ett undantag från bestämmelserna om skydd av arter i habitatdirektivet, fastställt att såväl icke-statliga miljöorganisationer som fysiska personer bör ges möjlighet att ”väcka talan vid domstol mot ett beslut fattat efter administrativt förfarande som kan

strida mot unionens miljölagstiftning”.¹⁹ Domstolen har därefter vid ett flertal tillfällen, bland annat i mål C-243/15 (det s.k. LZ II-målet), betonat att icke-statliga miljöorganisationer har omfattande rättigheter att åberopa skyldigheter på miljöområdet inför nationella domstolar. Denna rätt att besvära sig över beslut som på olika sätt berör miljö- och naturvård grundar sig på Århuskonventionen, som utgör en integrerad del av såväl EU:s, Finlands som Ålands rättssystem. På det nationella planet måste också grundlagens 20 § beaktas. Enligt nämnda lagrum har alla ett ansvar för miljön samt för naturen och dess mångfald.

EU-domstolen har dessutom vid flera tillfällen poängterat vikten av att medlemsstaternas lagstiftare, myndigheter och domstolar följer likvärdighetsprincipen när det gäller att bereda tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Enligt nämnda princip får de regler som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten inte vara mindre förmånliga än de som reglerar liknande situationer av intern art.²⁰ I syfte att säkerställa ett likvärdigt skydd för de materiella rättigheterna enligt EU:s miljölagstiftning (däribland fågeldirektivet²¹ och habitatdirektivet), har besvärshandlingarna i 31b § utformats så att de är i stort sett likalydande med överklagandebestämmelserna i 90 § i rikets jaktlag. Till skillnad från bestämmelserna i rikets jaktlag anges i 31b § inte uttryckligen att besvärshandlingen är begränsad till lokala och regionala miljöorganisationer. Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande HFD 2022:127 fastställt att den åländska speciallagstiftningen får innehålla särskilda bestämmelser om besvärshandling, under förutsättning att dessa bestämmelser inte innebär någon ytterligare begränsning av den besvärshandling som följer av rikets materiella speciallagstiftning. Avvikelsen från 90 § i rikets jaktlag är inte av sådan art att den kan anses undergräva själva syftet med ändringssökande, dvs. att garantera att besluten är lagenliga och att den materiella lagstiftningen förverkligas.

Eftersom miljö- och naturvårdsorganisationerna saknar talerätt i ärenden som gäller jakt under exceptionella förhållanden enligt 19 § i rikets jaktlag, ska inte heller motsvarande bestämmelser i den åländska jaktlagens 31a § omfattas av besvärshandlingarna i 31b §.

Till skillnad från bestämmelserna i jaktlagens 28 § och 30 § 2 mom., som också reglerar rätten att fånga och avliva fridlysta djur under exceptionella förhållanden, grundar sig rätten att bedriva jakt på fridlyst vilt enligt 28a § inte på någon tillståndsprocess med därtill hörande förvaltningsbeslut av landskapsregeringen. Denna omständighet kan utgöra ett hinder för berörda sakägare att få frågan om jaktens förenlighet med EU-rätten prövad i en nationell domstol. Av 1 mom. framgår att jakt på fridlyst vilt inte får bedrivas om det försvårar upprätthållandet av berörda arters bestånd i deras naturliga utbredningsområde. Detta innebär att bestämmelserna i 28a § ska tillämpas med iakttagande av vad som i habitatdirektivet föreskrivs om bevarande av livsmiljöer och vilda djur. EU-domstolen har slagit fast att en medlemsstat agerar i strid med principen om domstolsförfarandets effektivitet (effektivitetsprincipen), när den inför kriterier eller vidtar andra åtgärder som gör det omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten.²² Förhållandet mellan jaktlagens 28a § och Århuskonventionen är problematisk såtillvida att konventionen inte omfattar lagstiftande myndigheter och rättsakter. Den i artiklarna 9.2 och 9.3 föreskrivna skyldigheten för medlemsstaterna att säkerställa effektiv rättslig prövning av den materiella eller processuella giltigheten av ett beslut omfattar således varken lagtinget när den

¹⁹ *Supra* note 5.

²⁰ Se t.ex. EU-domstolens dom i mål C-240/09, punkt 48.

²¹ Rådets direktiv (2009/147/EG) av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

²² EU-domstolens dom i mål C-71/14, East Sussex, punkt 52.

utfärdar lagar eller landskapsregeringen när den utfärdar förordningar. Att 28a § 1 mom. inte förutsätter att landskapsregeringen fattar ett överklagbart förvaltningsbeslut om beviljande av tillstånd för skydds jakt på fridlyst vilt, kan mot ovannämnda bakgrund anses utgöra ett hinder för allmänhetens tillgång till ett effektivt nationellt rättsmedel.²³ Det bör emellertid påpekas att 28a §, och det särskilda tillvägagångssättet som ligger till grund för dess funktion, godkänts i den lagstiftningskontroll som förutsätts enligt 19 § i självstyrelselagen.

I paragrafens 1 mom. intas i förtydligande syfte en bestämmelse som anger att besvär över landskapsregeringens beslut ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet. Att beslut som fattas med stöd av jaktlagens 28 § och 30 § 2 mom. är av stor samhällslig betydelse och ofta även av särskilt brådskande natur, har uppmärksammats i paragrafens 2 mom. som ger landskapsregeringen rätt att verkställa ett sådant beslut redan innan det vunnit laga kraft och trots att besvär över beslutet anförts. Besvärsmyndigheten, i detta fall högsta förvaltningsdomstolen, kan dock inhibera verkställigheten av beslutet med stöd av 123 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Bestämmelser som till sitt sakinnehåll motsvarar regleringen i 28 § och 30 § 2 mom. finns i 41–41 d §§ i rikets jaktlag. I överklagandebestämmelserna i 90 § i rikets jaktlag anges uttryckligen att sådana registrerade lokala eller regionala sammanslutningar, vars syfte är att främja natur- eller miljöskyddet, har rätt att anföras besvär över ett sådant beslut om undantag från fredning som Finlands viltcentral fattat enligt 41–41 c §§. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av unionsrätten, har motsvarande bestämmelser om miljö- och naturskyddsorganisationernas besvärsmätt införts i jaktlagens 31b §. Paragrafen syftar till att uppfylla de mål som anges i artikel 9.2 och 9.3 i Århuskonventionen. Den torde också främja förverkligandet av god förvaltningssed inom jaktförvaltningen.

32 §. Vitsvanshjort fogas till paragrafens tillämpningsområde, vilket bland annat innebär att samma krav på en sammanhängande areal på minst 150 hektar ska iakttas både vid jakt på rådjur och vitsvanshjort. Angående arealkravet finns det skäl att förtydliga att vattenområden inte inräknas i jaktområdets areal. Vattenområden för vilka jakträtt innehas anses dock inte avbryta ett jaktområdes sammanhängande karaktär. Tillstånd till jakt på område som understiger 150 hektar kan ges inom byar eller enstaka hemman där det av geografiska skäl (t.ex. öar) inte är möjligt att erhålla ett tillräckligt stort jaktområde eller i sådana fall då en bys eller ett enstaka hemmans totala markyta är mindre än 150 hektar.

Inga förändringar föreslås vad gäller tillståndets giltighetstid; en tillståndperiod på tre år anses fortfarande vara ändamålsenlig och väl avvägd med tanke på hjortdjursstammarnas utveckling. Likaså har den avgift som för närvarande uppbärs för ett treårigt tillstånd bedömts vara tillräcklig för att täcka de kostnader som är relaterade till hjortdjursförvaltningen och hjortdjurskador. De nu gällande bestämmelserna i paragrafens 2 mom. ger landskapsregeringen en tämligen bred diskretionär befogenhet att efter eget omdöme bestämma det maximala antalet djur som ett enskilt jakttillstånd berättigar till att fälla. Eftersom jägarna i de olika jaktlagen kan anses vara fullt kapabla, och ofta även bäst lämpade, att bedöma vad som är en lämplig avskjutning för jaktområdet, stryks de nu gällande bestämmelserna i 2 mom.

²³ Möjligheten att kunna anföras besvär över ett förvaltningsbeslut hos högsta förvaltningsdomstolen kan i detta sammanhang anses vara ett effektivare rättsmedel än att framföra klagomål till EU-kommissionen, som först granskar ärendet och sedan avgör om ett formellt överträdelseförfarande ska inledas. Kommissionens handläggningstid i ett sådant ärende är normalt 12 månader.

första och andra meningen. Enligt dess nuvarande utformning förutsätter 2 mom. första meningen att landskapsregeringen specificerar i jakttillståndet hur många djur som får fällas, medan 2 mom. andra meningen ger tillståndshavaren rätt att fälla två killingar i stället för ett vuxet djur. Förenämnda regler ersätts med bestämmelser som ålägger tillståndsinnehavaren en skyldighet att årligen, senast 15 dagar efter varje avslutad jaktsäsong, anmäla till landskapsregeringen antalet fällda djur och övriga uppgifter om de fällda djuren som förutsätts i tillståndet. Uttrycket ”övriga uppgifter” i den nya 2 mom. andra meningen kan exempelvis avse de fällda djurens art och kön samt när och var djuren har fällt. Vad gäller den lagtekniska konstruktionen, kan det konstateras att paragrafens 2 och 5 mom. är sammanlänkade med varandra och bygger på samma systematik som kommer till uttryck i den finska jaktlagens 29 §, varigenom statsrådet bemyndigas att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om bland annat fångstanmälans innehåll och de villkor som en jaktlicens för hjortdjur ska förenas med.

Om det skulle uppstå behov av att närmare reglera antalet djur som får fällas, kan detta åstadkommas genom att anta bestämmelser på förordningsnivå med stöd av bemyndigandet i 5 mom. 3 punkten. På grund av den nya 5 mom. 3 punkten, som alltså bemyndigar landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de villkor som ett tillstånd för jakt på rådjur och vitsvanshjort ska förenas med, stryks även den tredje meningen i 2 mom. Enligt nämnda lagrum ska det i ett flerårigt tillstånd anges förutsättningarna för tillståndets fortsatta giltighet efter utgången av det första jaktåret. Det är tvivelsamt om den nuvarande formuleringen av 2 mom. tredje meningen längre är förenlig med varken grundlagens 2 § 3 mom., som förutsätter att all utövning av offentlig makt ska bygga på lag, eller grundlagsutskottets linjedragning vad gäller delegering av normgivningskompetens.²⁴

I paragrafens 2 mom. införs även en bestämmelse som ger landskapsregeringen befogenhet att återkalla ett tillstånd som den meddelat med stöd av 32 §, om tillståndshavaren trots en anmärkning eller varning försummat sin skyldighet att göra en fångstanmälan eller i väsentlig grad bryter mot villkoren i tillståndet. Grundlagsutskottet har i sin praxis i fråga om reglering av näringsverksamhet fastslagit att återkallande av ett tillstånd är en myndighetsåtgärd som endast får tillgripas vid allvarliga eller väsentliga förseelser samt när eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna korrigerats. Möjligheten att återkalla ett tillstånd ger landskapsregeringen bättre förutsättningar att ingripa mot bristfällig efterlevnad av jaktvillkoren, om det skulle visa sig att tillståndet utnyttjats på ett sätt som inte är förenligt med dess syfte. I likhet med vad som föreskrivs i 10 a § 2 mom. i rikets jaktlag anges i 2 mom. femte meningen att den som försummat att göra en fångstanmälan eller brutit mot tillståndsvillkoren beviljas inte ett nytt tillstånd för motsvarande djur under samma jaktår innan beslutet om återkallelse av tillståndet har vunnit laga kraft eller återkallelsen har upphävts antingen genom landskapsregeringens eller besvärmyndighetens beslut.

Med anledning av den nya förordningsfullmakten i 5 mom. 2 punkten stryks sista meningen i 3 mom. enligt vilken det ankommer på landskapsregeringen att fatta beslut om tidpunkten för inlämnande av ansökan om tillstånd till jakt. I övrigt görs inga ändringar i momentets sakinhåll; den nuvarande minimiarealen för ett sammanhängande markområde, dvs. 150 hektar, har upplevts uppmuntra till samarbete mellan jägare över jaktområdesgränserna.

²⁴ Se t.ex. GrUU 14/2006 rd och GrUU 34/2009 rd. Grundlagsutskottet har även betonat vikten av att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsägbarhet i myndigheternas verksamhet.

För att uppfylla de krav som grundlagens 81 § 2 mom. ställer, fogas till paragrafen ett nytt 4 mom., enligt vilket landskapsregeringen får ta ut avgift för prövning av ansökan om tillstånd till jakt på vitsvanshjort och rådjur på de grunder som anges i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Av sökanden som samtidigt ansöker om tillstånd till jakt på både rådjur och vitsvanshjort inom samma område ska dock endast en ansökningsavgift uppbäras.

Av den nya 5 mom. framgår vilka angelägenheter landskapsregeringen har möjlighet att föreskriva närmare om genom landskapsförordning. På förordningsnivå kan regleras om fångstanmälans innehåll och form, om den tidsfrist som ska gälla för inlämnande av ansökan om tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort samt om en sådan ansökans innehåll och form. Därtill ska det vara möjligt för landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de villkor som ska fogas till ett tillstånd för jakt på rådjur och vitsvanshjort. Förordningsfullmaktens tillämpningsområde är exakt avgränsat och motsvarar bemyndigandet i 29 § i rikets jaktlag. Mot den bakgrunden kan de nya bestämmelserna i 5 mom. också anses vara förenliga med självstyrelselagens 21 §.

33b §. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., som bemyndigar landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de villkor som ett tillstånd till jakt på älg ska förenas med och de krav som ska gälla för avräkning av en fälld älg från den beviljade kvoten. För att kunna utveckla långsiktiga strategier och utforma riktlinjer för älgstammens utveckling, är det viktigt att landskapsregeringen har möjlighet att genom landskapsförordning ange de villkor för jakt på älg som jaktvårdsföreningarna ska beakta vid sin tillståndsgivning. De villkor som kan tas in i ett tillstånd till jakt på älg kan till exempel avse antalet fällda älgar, deras ålder och kön samt när och var djuren har fällts.

De nya bestämmelserna i 3 mom. 1 och 2 punkten ger ingen behörighet till landskapsregeringen att inskränka den enskilda individens grundläggande fri- och rättigheter och kan även i övrigt anses uppfylla de krav på delegering av normgivningskompetens som ställs i självstyrelselagens 21 §.²⁵

34 §. Eftersom det inte längre tas ut någon licensavgift för enskilda rådjur, vidgas den krets av jägare som är skyldiga att erlægga en hjortdjursavgift enligt paragrafens 1 mom. till att även omfatta den som innehar ett tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort. Hjortdjursavgiften är avsedd att finansiera kostnader som är förknippade med beståndsvård och andra förvaltningsåtgärder som vidtas med avseende på hjortdjur. Av 34a § framgår att hjortdjursavgiftsmedlen ska användas för att ersätta skador i jord- och skogsbruk, stöda arbete som förebygger skador av hjortdjur, bedriva vetenskapliga studier om hjortdjur eller för att stöda jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur. Den ansökningsavgift som tas ut för prövning av tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort enligt 32 § 4 mom. ska däremot täcka de administrativa kostnader som är kopplade till tillståndshandläggningen.

²⁵ Högsta domstolen har tidigare, t.ex. i samband med kontrollen av landskapslagen om fritidsbåtar, konstaterat att bemyndiganden som tillåter landskapsregeringen att genom landskapsförordning utesluta något (exempelvis varor eller produkter) från krav som ställs i lag, inte ger någon behörighet att inskränka den enskildes grundläggande fri- och rättigheter. Högsta domstolens utlåtande angående Ålands lagtings beslut av den 6 september 2002 om antagande av landskapslag om fritidsbåtar, OH 2003/5, givet den 25 februari 2003. Se även GrUU 14/2006 rd och GrUU 34/2009 rd.

Av paragrafens 1 mom. framgår att hjortdjursavgiften för en fälld vuxen älg och en fälld älgkalv även fortsättningsvis ska fastställas på viltvårdsmässiga grunder och utifrån den indexberäkning som avses i 3 mom. Vad gäller jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort ska en motsvarande avgift uppbäras per tillstånd till jakt. En hjortdjursavgift ska m.a.o. endast tas ut av den som beviljats tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort. Den årliga hjortdjursavgiften, som uppbärs av innehavare av tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort, får uppgå till högst 150 euro. I dagsläget uppgår den årliga kostnaden för ersättningar för hjortdjursskador och bidrag för förebyggande åtgärder till cirka 10 000 euro. För att täcka dessa kostnader, behöver en hjortdjursavgift som tas ut per tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort uppgå till minst 50 euro årligen, med beaktande av att det i dagsläget finns cirka 200 jaktlag som innehar tillstånd till jakt på rådjur. Om hjortdjursavgiften även ska täcka de övriga förvaltningsrelaterade kostnaderna som avses i jaktlagens 34a §, bl.a. kostnaderna för att tillvarata fallvilt, måste avgiften sättas till ett högre belopp.

Enligt 2 mom. ska skyldigheten att betala en hjortdjursavgift för en fälld älg endast avse sådana situationer där älgen kunnat tillvaratas som människoföda.

Den i 1 mom. angivna maximala hjortdjursavgiften för en fälld älg och en fälld älgkalv har beräknats på grundval av den ändring som skett i konsumentprisindex mellan åren 2005–2022. Indexjusteringarna av hjortdjursavgiften för en fälld älg, rådjur och vitsvanshjort kommer hädanefter att göras med 2022 som basår, vilket föranlett en justering av 3 mom.

35 §. Paragrafens tillämpningsområde utvidgas från att enbart ha gällt älgjakt till att även omfatta jakt på rådjur och vitsvanshjort. Vad som i paragrafens 1–4 mom. föreskrivs om den ordinarie jaktledarens, vice jaktledarens och den enskilde jägarens ansvar och befogenheter ska med andra ord iakttas såväl vid jakt på älg som vid jakt på rådjur och vitsvanshjort. Genom ändringarna säkerställs att jakten på rådjur och vitsvanshjort genomförs på ett organiserat och säkert sätt.

Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket det ankommer på varje jaktlag att i samband med ansökan om tillstånd till jakt lämna uppgift till landskapsregeringen om vem som utsetts till jaktledare inom sällskapet.

I den nu gällande 2 mom. görs vissa språkliga justeringar och ändringar som föranleds av den ovannämnda utvidgningen av paragrafens tillämpningsområde. I övrigt förblir jaktledarens uppgifter och ansvar, såsom de specificeras i den nu gällande 2 mom. 1–8 punkten, i stort sett oförändrade. Eftersom momentets två sista punkter (7 och 8) ansetts innebära en dubbelreglering, sammanslås dessa till en ny 3 mom. 7 punkt, som ålägger den ordinarie jaktledaren en skyldighet att tillse att säkerhetsaspekter och gällande jaktbestämmelser iakttas vid gemensamhetsjakt. Utöver detta hör det till jaktledarens uppgifter att bland annat planera jakten så att den bedrivs inom ramen för de tillstånd och regler som finns för jakten, redovisa avskjutning och informera hundförare om deras skyldighet att medföra jaktkort.

Till 3 mom. fogas en bestämmelse som ålägger den som deltar i jakten en skyldighet att på begäran av jaktledaren uppvisa intyg över betald jaktvårdsavgift eller avklarat skjutprov. Om intyget har förkommit och det under rådande omständigheter inte finns något annat sätt att kontrollera rätten att jaga, t.ex. genom det elektroniska jägarregistret, kan landskapsregeringen bevilja anstånd med uppvisandet och på begäran även förse jägaren med en kopia av intyget. De nya bestämmelserna syftar till att effektivisera och smidiggöra övervakningen av jakten. Om jägarens skyldighet att medföra jaktkort och ett sådant intyg över avlagt skjutprov som enligt 36 § krävs för jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort föreskrivs i 55 §. Motsvarande stadganden finns i 22 och 88 §§ i rikets jaktlag.

I paragrafens 4 mom. införs en förtydligande bestämmelse om ledarsvaret vid gemensamhetsjakt. Jägare som deltar i jakt av nämnda slag ska vid den ordinarie jaktledarens frånvaro utse en vice jaktledare bland sig.

36 §. Vad som i paragrafens 1 mom. avses med "skjutskicklighet" påvisas i praktiken genom uppvisande av intyg över avlagt skjutprov. I dess nuvarande utformning förefaller 1 mom. också innehålla ett bemyndigande för landskapsregeringen att utfärda närmare bestämmelser om vad som ska anses utgöra erforderlig skjutskicklighet. Exakt på vilken författningsnivå dessa bestämmelser får utfärdas förblir dock oklart. Eftersom normgivningsbemyndiganden med så låg precisionsgrad inte längre torde vara förenliga med de krav som uppställs i grundlagens 80 §, lyfts dessa bestämmelser om krav på skjutprov för älgjakt upp på lagnivå i stället.

Enbart det faktum att vitsvanshjort nästan uteslutande jagas med kulgevär talar starkt för att kravet på avlagt skjutprov ska utvidgas till att även omfatta gemensamhetsjakt på nämnda viltart. Eftersom gemensamhetsjakt på vitsvanshjort ofta kombineras med jakt på rådjur, ter det sig naturligt att motsvarande krav på godkänt skjutprov också ställs på sådan gemensamhetsjakt på rådjur som bedrivs med kulgevär. I områden där vitsvanshjorten etablerat sig sker jakt på klövvilt i större utsträckning med kulgevär. Kravet på avlagt skjutprov ska endast gälla i fråga om gemensamhetsjakt, däremot inte till exempel vid vakjakt från torn. Att det ställs högre krav på skyttens förmåga att hantera sitt vapen på ett säkert sätt i närheten av andra personer som deltar i gemensamhetsjakt, kan anses befogat ur säkerhetssynpunkt.

Enligt 2 mom. ska skjutproven anordnas av jaktvårdsföreningen, som också ansvarar för utfärdandet av intyg över godkända prov. Till skillnad från vad som gäller i riket ska ett intyg vara giltigt i ett år från det att provet har avlagts. Eftersom jaktvårdsföreningarna ska svara för anordnandet av skjutprov, är det ändamålsenligt att de också utfärdar intyg över godkända prov samt erkänner utländska jägares skjutskicklighet enligt vad som föreskrivs i 3 mom. Motsvarande bemyndiganden för jaktvårdsföreningarna att utfärda intyg över kännedom om jaktlagens bestämmelser finns i den nu gällande 54 § 5 mom. För att värna om rättssäkerheten för dem som avlägger skjutprov, ska jaktvårdsföreningen handlägga ett skjutprovssärende i enlighet med de förfaranderegler och besvärregler som finns i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Utöver detta ska även övriga allmänna förvaltningsbestämmelser i landskapslagstiftningen iakttas vid ärendehantering (se även detaljmotiveringen till 54 § 5–6 mom.). Enligt 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen blir det straffrättsliga tjänsteansvaret tillämpligt också på den som enligt ett uppdrag med stöd av lag fattar beslut om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter. Med hänvisning till bestämmelserna i jaktlagens 60a § 1 mom., och med beaktande av att delegeringen av de offentliga förvaltningsuppgifterna sker på motsvarande sätt som i 21 § i rikets jaktlag, kan det nya bemyndigandet i 2 mom. anses vara förenligt med grundlagens 124 § om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.

I 3 mom. befästs den praxis som utformats avseende ömsesidigt erkännande av skjutprov. Det ska vara möjligt för personer som inte har hemkommun på Åland, men som likväl har rätt att vara skytt vid jakt på motsvarande vilt i sitt hemland, att få intyg över avlagt skjutprov från landskapsregeringen och därefter delta i älgjakt och/eller i gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt. Denna jakträttsliga grundsats är allmänt erkänd av flera länder när det kommer till jakt på storvilt. Den nya bestämmelsen om ömsesidigt erkännande av skjutprov står också i överensstämmelse med jaktlagens 54 § 4 mom., enligt vilken den som inte har hemkommun på Åland kan få inbetalningskort för jaktkort/jaktvårdsavgift genom att inkomma med ett motsvarande utländskt intyg. På motsvarande sätt som gäller för intyg över avlagt skjutprov enligt 2 mom. ska ett intyg över ömsesidigt erkännande vara i kraft i ett år.

Eftersom jaktvårdsföreningar är att betrakta som myndigheter när de utför sådana förvaltningsuppgifter som avses i 2 mom., ska det vara möjligt att anföra besvär över deras beslut hos Ålands förvaltningsdomstol i enlighet med 25 § 1 mom. i självstyrelselagen. Besvärsbestämmelsen i det nya 4 mom. syftar framför allt till att uppfylla kraven på god förvaltning och gott rättsskydd i grundlagens 21 och 124 §§.²⁶

I 5 mom. föreskrivs om jaktvårdsföreningens rätt att ta ut avgifter för anordnande av skjutprov och för utfärdande av intyg över godkänt skjutprov. Den som avlagt ett skjutprov med godkänt resultat ska således betala två separata avgifter till den jaktvårdsförening som anordnar skjutprovet. Landskapsregeringen ska fastställa avgifternas storlek i enlighet med principen om full kostnadstäckning och vad som i övrigt följer av landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Till grund för bestämmandet av avgiften för anordnande av skjutprov får läggas administrativa kostnader och materiella kostnader som är hänförliga till användandet av skjutbana. Den avgift som får tas ut för utfärdande av intyg över godkänt skjutprov ska täcka de kostnader som är direkt relaterade till handläggningen av intyget. I momentet anges uttryckligen att avgiften ska tillfalla den jaktvårdsförening som anordnar skjutprovet. Ålandsdelegationen har i sina utlåtanden slagit fast att en avgift ska tillfalla landskapet, såvida inte annat följer av lag eller förordning.²⁷

I 6 mom. bemyndigas landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om innehållet i skjutprovet, hur provet ska ordnas, vad som krävs för att uppnå godkänt resultat på skjutprovet, om utfärdande av intyg över avlagda skjutprov samt om krav på skjutvapen och patroner som används vid skjutprovet.

Med hänvisning till vad som anförts ovan om betydelsen av att säkerhetsaspekter blir vederbörligen beaktade vid gemensamhetsjakt på vitsvanshjort och rådjur, kan det anses motiverat att utsträcka de krav som ställs i 6 mom. på användandet av varselfärger vid älgjakt till att även gälla annan klövviltjakt som sker i sällskap. Användandet av varselfärger vid gemensamhetsjakt är i första hand tänkt att garantera de deltagande personernas trygghet och säkerhet. Medan varselfärgerna visat sig ha positiva effekter på människors beteende i jaktsituationer, verkar de av allt att döma inte kontrastera lika tydligt mot omgivningen i klövviltets ögon.

37 §. Paragrafens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta även vitsvanshjort. Ändringen ligger i linje med det övergripande målet att harmonisera reglerna för jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort.

38 §. Paragrafen anpassas till de ändringar som gjorts i 32 § 2 mom. och 33b § 3 mom. Enligt det förstnämnda lagrummet ska kontrollen och tillsynen över jakten utövas genom ett särskilt fångstanmälningsförfarande. Det ska med andra ord inte längre krävas att landskapsregeringen anger i jakttillståndet hur många vuxna rådjur som får fällas. Någon rapporteringsskyldighet motsvarande den som gäller för jakt på rådjur och vitsvanshjort enligt den nya 32 § 2 mom. finns emellertid inte för älgjakten, varför det kan anses motiverat att paragrafen även fortsättningsvis omfattar jakt på älg. Samtidigt

²⁶ Se t.ex. Ålandsdelegationens utlåtande nr 10/07 angående landskapslag om ändring av 20 § jaktlagen för landskapet Åland. D 10 07 01 27.

²⁷ Se t.ex. Ålandsdelegationen, utlåtande nr 22/18 angående 1. Landskapslag om tillämpning på Åland av rikslagstiftning om biodrivmedel och flytande biobränsle samt om minskning av växthusgasutsläpp från vissa drivmedel och 2. Landskapslag om ändring av 1 § landskapslagen om Ålands energimyndighet. D 10 18 01 26 – D 10 18 01 27.

omformuleras paragrafens första mening så att den stämmer bättre överens med den nya förordningsfullmakten i 33b § 3 mom. 1 punkten, som bemyndigar landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de villkor som ett tillstånd till jakt på älg kan förenas med. Det kan exempelvis röra sig om villkor avseende antalet fällda älgar, deras ålder och kön.

39 §. Paragrafen föreslås bli upphävd, eftersom den utgör en dubbelreglering i förhållande till den senare tillkomna 31a §. En parallell läsning och tillämpning av 31a och 39 §§ medför enligt landskapsregeringens mening risk för att det kan komma att uppstå divergerande tolkningar av vad som avses med extraordinära eller exceptionella förhållanden i jaktsammanhang. Sådana oklarheter kring tillämpningen av jaktlagens undantagsbestämmelser skulle i slutändan både undergräva förutsebarheten i handläggningsprocessen och försvaga enskildas rättssäkerhet. Medan 31a § intogs i jaktlagen år 2019, daterar bestämmelserna i 39 § ända tillbaka till år 1965. Den förhållandevis öppna formuleringen i 39 § första meningen kan, liksom besvärsförbudet i paragrafens andra mening, sägas ge uttryck för den rättsuppfattning och den lagstiftningsteknik som rådde på Åland och i riket på 1960-talet. Eftersom besvärsförbudet även torde innefatta sådana enskilda beslut av landskapsregeringen som rör enskilda personers (t.ex. markägares) rättigheter och skyldigheter, är det tveksamt om bestämmelsen uppfyller kraven i grundlagens 21 §, som slår fast att den enskilde har rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Även om den exakta vidden av uttrycket ”synnerligen vägande skäl” i 39 § första meningen är oklar, kan det på goda grunder anses omfatta åtminstone de faror som uppräknas i 31a § 1 mom., dvs. förhindrande av djursjukdomar eller andra hälsorisker för såväl djur som människor, förhindrande av invasiva arters spridning i landskapet, tryggande av den allmänna säkerheten och förhindrande av allvarliga skador på egendom.

40 §. Enligt den nuvarande lydelsen av paragrafens *1 mom.* ska skadskjutning av älg anmälas till chefen för polismyndigheten, som har befogenhet att begränsa eller avbryta den fortsatta jakten tills eftersöket är avslutat. Det i paragrafen föreskrivna förfaringssättet är varken ändamålsenligt eller förenligt med den befintliga roll- och ansvarsfördelningen mellan landskapsregeringen och Ålands polismyndighet när det gäller jaktfrågor. Med anledning därav har 1 mom. ändrats så att jaktledare ska anmäla skadeskjutning till landskapsregeringen i stället. Därtill fogas till momentet ett bemyndigande för landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om förfaringssättet vid anmälan.

52 §. Bestämmelsen i 52 § 1 mom. andra meningen ändras på grund av att den är inkonsekvent i förhållande till både paragrafens 2 mom. och 20 § i landskapslagen (1998:82) om naturvård. Förbudet mot innehav av fågeläggska likväl kvarstå.

54 §. Till paragrafens *1 mom.* fogas en ny *5 punkt*, som befriar den som bedriver jakt under det första året efter avlagd jägarexamen från skyldigheten att betala jaktvårdsavgiften. Avgiftsbefrielsen är tänkt att utgöra en kompensation för de avgifter som examinatorn för jägarexamen och anordnaren av vapenhanteringskursen kan ta ut för de tjänster som de tillhandahåller enligt de nya 4 och 5 mom.

I paragrafens *3 mom.* tydliggörs att jägaransvarsförsäkringen ska omfatta även den som befriats från skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgiften under sitt första jaktår efter avlagd jägarexamen. Vidare klargörs i momentet att

landskapsregeringen ska fastställa jaktvårdsavgiftens storlek på de grunder som anges i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Enligt 6 § i nämnda landskapslag ska landskapsregeringen både besluta vilka prestationer som ska vara avgiftsbelagda och fastställa storleken på dessa avgifter. Den tekniska justeringen i 3 mom. första meningen föranleds framför allt av grundlagens 81 § 2 mom., som förutsätter att de allmänna grunderna för storleken av avgifter för myndigheternas tjänster och övriga verksamhet ska regleras i lag. Samtidigt upphävs 3 mom. andra meningen, som möjliggjort för landskapsregeringen att differentiera jaktvårdsavgiften på grundval av jägarens bosättningsort. Bestämmelsen har, såvitt är känt, inte tillämpats i praktiken. Europadomstolens praxis avseende tillämpningen av artikel 14 i Europakonventionen tyder dock starkt på att särbehandling av ifrågavarande slag inte längre är skäligt och proportionerligt. Att uppbära olika avgifter från jägare på grund av deras bosättningsort, skulle alltså sannolikt utgöra diskriminering enligt Europakonventionen (se även landskapsregeringens avväganden i avsnitt 2.4).

Paragrafens 4 mom. förtydligas genom att det uttryckligen anges att en avlagd jägarexamen utgör ett fullgott bevis för erforderlig kännedom om jaktlagen och övriga jaktbestämmelser.

I 5 mom. anges förutsättningarna för att erhålla intyg över avlagd jägarexamen. Det krävs att personen svarat rätt på över 80 procent av frågorna i det teoretiska prov som anordnas för avläggande av examen. Ur lagteknisk synvinkel utgör den nya bestämmelsen exempel på s.k. medelbar förvaltning, där offentliga förvaltningsuppgifter överförs på annan än myndighet. Examinatorn intar i viss utsträckning en liknande ställning som jaktvårdsföreningarna har enligt 60a § i jaktlagen. Av nämnda lagrum följer att jaktvårdsföreningarna ska tillämpa allmänna förvaltningsbestämmelser när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter enligt jaktlagen. Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Vid tolkningen av vad som kan anses utgöra god förvaltning och tillräcklig rättssäkerhet ska ledning tas från 21 § i grundlagen och övriga bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har dessutom vid flera tillfällen påpekat att förvaltningsuppgifter som innebär *betydande* utövning av offentlig makt inte får anförtros andra än myndigheter.²⁸ Enligt landskapsregeringens uppfattning är de förvaltningsuppgifter som examinatorn (och den som anlitas för att arrangera en kurs i vapenhantering enligt 6 mom.) inte av så ingripande natur att de kan betraktas som betydande maktutövning. I och med att examinatorn är ålagd att följa de allmänna förvaltningsbestämmelserna i landskapslagstiftningen²⁹, t.ex. i fråga om besvärshörsrätt, kan delegeringen av de offentliga förvaltningsuppgifterna anses uppfylla de krav som grundlagens 124 § ställer.

Den som anlitas som examinator för avläggande av jägarexamen får ta ut en avgift för varje provförsök. Eftersom det rör sig om offentlighetsrättsliga prestationer, ska landskapsregeringen bestämma avgiftens storlek enligt de grunder som anges i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Vid beräkandet av avgiften ska principen om full kostnadstäckning tillämpas. Härvidlag bör särskilt 4 § 4 mom. i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet beaktas. Enligt nämnda lagrum ska de kostnader som läggs till grund för beräkandet av en avgift inte vara högre än vad en ändamålsenlig kvalitetsnivå förutsätter.

²⁸ Se t.ex. grundlagsutskottets utlåtanden i GrUU 12/2004rd och GrUU 11/2006 rd.

²⁹ Däribland bör främst nämnas förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, offentlighetslagen (2021:79) och landskapslagen om (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Vad som ovan anförts om examinatorns skyldighet att iaktta de grundläggande förvaltningsrättsliga reglerna och principerna vid skötseln av de anförtrödda uppgifterna, ska även gälla den aktör som landskapsregeringen anlitar för att arrangera kursen i vapenhantering. Det rör sig m.a.o. om en externalisering av förvaltningsuppgifter, vilket inte ska sammanblandas med privatisering. Både examinatorn för jägarexamen och den som anordnar en kurs i vapenhantering ska dessutom verka under straffrättsligt tjänsteansvar enligt 40 kap. 11 § 5b punkten i strafflagen.

Att det i en jägarexamen numera ska ingå en obligatorisk kurs i vapenhantering, innebär att det uppstår ytterligare en kostnad för den som ämnar avlägga nämnda examen. Såsom angetts ovan i motiveringen till 1 mom. 5 punkten, medför dessa extra kostnader att vissa lättnader ska medges den som nyligen tagit jägarexamen. Den kursavgift som kursanordnaren har rätt att ta ut för sina tjänster ska, i likhet med vad som gäller i fråga om avgifter som får uppbäras av examinator för jägarexamen, fastställas av landskapsregeringen på de grunder som anges i 4 § i lagen om grunderna för avgifter till landskapet. Samtidigt fogas även till 6 mom. en bestämmelse som uttryckligen anger att kursavgiften ska tillfalla den aktör som anordnar kursen.

För att garantera den enskildes rättssäkerhet och säkerställa iakttagandet av god förvaltningssed, fogas till paragrafen ett nytt 7 mom., enligt vilken besvär över beslut som examinatorn för jägarexamen fattat med stöd av 5 mom. får anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Den som anordnar en kurs i vapenhantering fattar däremot inte några överklagbara förvaltningsbeslut.

55 §. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. Tillägget är i huvudsak av lagteknisk natur och föranleds av de ändringar som gjorts i 35 § 4 mom. (skyldighet för den som deltar i jakt på älg, vitsvanshjort och rådjur att uppvisa dokument för jaktledaren) och 36 § 1 mom. (krav på avlagt skjutprov för den som med vapen deltar i älgjakt och med kulgevär deltar i gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt). Skyldigheten för den som deltar i jakten att på begäran uppvisa intyg över betald jaktvårdsavgift eller avklarat skjutprov ska även gälla i förhållande till landskapsregeringen och de myndigheter som vid behov kan bistå landskapsregeringen vid genomförandet av tillsynen, dvs. polismyndigheten och gränsbevakningsväsendet. Såsom konstaterats ovan, motsvarar bestämmelserna i 35 § 4 mom. och 55 § i sak bestämmelserna i 22 och 88 §§ i rikets jaktlag.

60a §. Paragrafen kompletteras så att det tydligt framgår att även examinatorn för jägarexamen och den som anordnar en kurs i vapenhantering handlar under straffrättsligt tjänsteansvar när de utför sina uppgifter enligt 54 § 5 och 6 mom. Såsom anförts i detaljmotiveringarna till förenämnda lagrum, ska examinatorn för jägarexamen och den aktör som anlitas för att arrangera en kurs i vapenhantering tillämpa allmänna förvaltningsbestämmelser vid utförandet av de anförtrödda förvaltningsuppgifterna.

64 §. Paragrafens tillämpningsområde utökas till att även omfatta vitsvanshjort. Eftersom jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort regleras på likartat sätt även i andra avseenden, är det ändamålsenligt att ifrågasvarande viltarter också omfattas på samma sätt av de påföljdsregler som finns i jaktlagens 64 § (jaktförseelse) och 65 § (jaktbrott).

65 §. Vitsvanshjort infogas i paragrafens 1 mom. 2 punkten, med samma motivering som i 64 § ovan.

68 §. Paragrafens 2 mom. ändras så att det bättre motsvarar innehållet i 79 och 80 §§ i rikets jaktlag. Av det förstnämnda lagrummet framgår att viltets

värde ska bestämmas på grundval av det riktgivande värde för levande vilt som jord- och skogsbruksministeriet fastställt. Eftersom det inte längre finns några särskilda regler för hur viltets värde som *byte* ska fastställas, ska bestämmelserna i 79 § i rikets jaktlag tillämpas även på sådana fall. Vilt som jagats i strid med jaktbestämmelserna ska även i fortsättningen tillfalla staten, såvida inte den som kränkts har rätt att tillägna sig viltet i enlighet med vad som föreskrivs i 1 mom. Att viltet ska tillfalla staten i sådana fall som avses i 2 mom., beror på att förverkandepåföljder (dvs. konfiskering av egendom), är att betrakta som en del av den allmänna straffrätten, som tillhör rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 22 punkten i självstyrelselagen.³⁰ Då frågor som anknyter till den allmänna delen av strafflagen redan regleras i rikslagstiftningen, framstår bestämmelsen i 2 mom. tredje meningen som överflödig. Om förverkande av ekonomisk vinning av egendom som tillskansats genom brott föreskrivs i strafflagens (FFS 39/1889) 10 kap. 2 §. I motiveringen till strafflagens 10 kap. om förverkandepåföljder tydliggörs att ”de allmänna bestämmelser om förverkandepåföljder som finns i strafflagens 10 kap. blir tillämpliga vid tillämpningen av såväl strafflagen som de straffbestämmelser som finns utanför den. Därför är det inte nödvändigt att i de olika lagarna ta in bestämmelser i vilka hänvisas till strafflagen”³¹.

Med beaktande av vad som ovan anförts om strafflagens 10 kap. och dess allmängiltighet, framstår även bestämmelsen i 2 mom. fjärde meningen som onödig. Inte heller finns det i rikets jaktlag längre någon bestämmelse, varigenom den som dödat älg eller rådjur i strid med jaktbestämmelserna kan åläggas att till staten erlægga en sanktionsavgift. De bestämmelser som tidigare möjliggjorde påförandet av en sådan avgift intogs inte i den nya jaktlagen, som trädde i kraft i riket år 1993.

69 §. Vitsvanshjort fogas till paragrafens 2 mom., vilket ligger i linje med den övergripande ambitionen att skapa enhetliga regler för jakt på älg, rådjur och vitsvanshjort. Ändringen syftar framför allt till att säkerställa att bestämmelserna i 37, 69 och 70 §§ bildar en fungerande, konsekvent och lättöverskådlig helhet. De förenämnda paragraferna är m.a.o. sammanlänkade med varandra och ska tolkas på följande vis: älgar, rådjur och vitsvanshjortar som fällts, sårats, skadats eller avlivats på det sätt som avses i 69 och 70 §§ ska tillfalla landskapet, såvida inte något annat följer av 37 §.

70 §. Den nu gällande regleringen avseende vitsvanshjort som sårats och avlivats under jakt har ansetts vara både svåröverskådlig och otydlig. Eftersom samma regler ska gälla för omhändertagande av fällda, sårade, skadade eller avlivade älgar, rådjur och vitsvanshjortar, tas hänvisningen till 69 § bort från 1 mom. tredje meningen. Detta innebär att bestämmelserna i 7 kap. ska tillämpas på vitsvanshjort även i sådana fall där djuret sårats eller avlivats under jakt.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt. I enlighet med 20 § 2 mom. i självstyrelselagen föreslås datumet för ikraftträdande lämnas öppet för landskapsregeringen att fatta beslut om.

³⁰ Angående förverkandepåföljder och behörighetsfrågan, se även Landskapsstyrelsens framställning nr 26/1996–1997, *Ny landskapslag om naturvård*, den 22 april 1997, s. 27 samt Ålands landskapsregering, lagförslag nr 11/2010–2011, *Straffrättsliga sanktioner på miljöområdet*, den 20 januari 2011, s. 8.

³¹ *Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder*, RP 80/2000 rd, s. 16.

De föreliggande lagändringarna ska från och med den tidpunkt då de träder i kraft också tillämpas på sådana ansökningar om tillstånd till jakt på rådjur som blivit anhängiga före ikraftträdandet.

Av 3 mom. följer att tillstånd som meddelats enligt de nu gällande bestämmelserna i 32 § ska gälla som motsvarande tillstånd enligt den nya lagen. En tillståndshavare som inte fäller fler rådjur än det beviljade tillståndet medger, ska heller inte vara skyldig att göra en fångstanmälan enligt 32 § 2 mom. Enligt 4 mom. ska en tillståndshavare som följer tillståndsvillkoren avseende antalet rådjur som får fällas också ha rätt att fälla två killingar i stället för ett vuxet rådjur fram tills tillståndets giltighetstid löper ut.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G om ändring av jaktlagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 39 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland,

ändras 1 § 1 mom. 1 och 2 punkterna, rubriken till 7 kap., 32 §, 34 §, 35–38 §§, 40 § 1 mom., 52 § 1 mom., 54 § 1 mom. 4 punkten och 3–5 mom., 60a § 1 mom., 64 § 1 mom. 1 och 2 punkterna, och 1 mom. avslutningssatsen, 65 § 1 mom. 2 punkten och 1 mom. avslutningssatsen, 68 § 2 mom., 69 § 2 mom. och 70 § 1 mom., av dessa lagrum 32 § 1 och 2 mom., 38 §, 64 § 1 mom. 2 punkten samt 65 § 1 mom. 2 punkten, sådana de lyder i landskapslagen 1991/5, 54 § 3 mom. sådan den lyder i landskapslagen 1995/19, 36 § sådan den lyder i landskapslagen 1997/41, 32 § 3 mom. 35 § 1 och 4 mom. samt 54 § 1 mom. 4 punkten, sådana de lyder i landskapslagen 2005/77, 34 § sådan den lyder i landskapslagen 2007/28, 65 § 1 mom. avslutningssatsen, sådan den lyder i landskapslagen 2019/89, 60a § 1 mom. sådan den lyder i landskapslagen 2021/101 samt 54 § 4 mom. sådan den lyder i landskapslagen 2023/49, samt

fogas till lagens 1 § 1 mom. nya 3 och 4 punkter, till lagen en ny 31b §, till 33b § ett nytt 3 mom., till 54 § 1 mom. en ny 5 punkt och nya 6 och 7 mom., till 55 § ett nytt 2 mom., av dessa lagrum 33b §, sådan den lyder i landskapslagen 1997/41 och 54 § 1 mom. sådan den lyder i landskapslagarna 1995/19, 2005/77 och 2023/49, som följer:

1 §

I denna lag avses med

- 1) *vilt*, vilda däggdjur och fåglar,
- 2) *jakt*, att döda eller fånga vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt,
- 3) *klövvilt*, älg, rådjur, vitsvanshjort och vildsvin samt
- 4) *gemensamhetsjakt*, ett jakttillfälle där fler än en jägare tillsammans bedriver annan jakt än vak- eller smygjakt.

31b §

En registrerad sammanslutning vars syfte är att främja natur- eller miljöskyddet får anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen över landskapsregeringens beslut i sådana ärenden som avses i 28 § och 30 § 2 mom. Besvär ska anföras skriftligen inom 30 dagar efter delfåendet av beslutet.

Ett i 1 mom. avsett beslut av landskapsregeringen får verkställas trots att besvär har anförts över beslutet. Besvärsmyndigheten kan dock förbjuda verkställighet av beslutet.

7 kap.

Jakt på rådjur, vitsvanshjort och älg

32 §

Jakt på rådjur och vitsvanshjort får bedrivas endast med tillstånd av landskapsregeringen. Tillståndet, som kan beviljas flera sökande gemensamt, meddelas för visst område för högst tre år i sänder eller, om skäl därtill föreligger, för en kortare tidsperiod. Efter utgången av det första jaktåret gäller

flerårigt tillstånd endast under förutsättning att det inte skett en väsentlig minskning i jaktområdets storlek.

Tillståndshavaren ska senast 15 dagar efter varje avslutad jaktsäsong göra en fångstanmälan till landskapsregeringen. Av fångstanmälan ska framgå de fällda djurens antal samt övriga uppgifter om de fällda djuren som angetts som villkor i tillståndet och som behövs för en ändamålsenlig vård av djurbeståndet. Landskapsregeringen kan återkalla tillståndet, om tillståndsinnehavaren trots anmärkning eller varning försummar sin skyldighet att göra en fångstanmälan eller i väsentlig grad bryter mot villkoren i tillståndet. Ett beslut om återkallande av ett tillstånd får verkställas trots att besvär har anförts över beslutet, såvida inte besvärsmyndigheten beslutar något annat. Den vars tillstånd återkallats genom landskapsregeringens beslut beviljas inte ett nytt tillstånd under samma jaktår förrän beslutet om återkallande vunnit laga kraft eller återkallandet upphävts.

Till ansökan ska vara fogad en utredning om att sökanden innehar i 4 eller 6 § avsedd jakträtt på ett sammanhängande markområde som omfattar minst 150 hektar och i övrigt är väl lämpat för jakt eller att han av innehavaren av sådan jakträtt skriftligen fått rätt till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort. Området ska utmärkas på karta i skalan 1:20.000. Om jakten är avsedd att bedrivas på holme eller enbart på sökandens egen mark eller om särskilda skäl annars finns, kan landskapsregeringen dock bevilja tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort även inom ett område som understiger 150 hektar.

Landskapsregeringen får ta ut avgift för prövning av ansökan om tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort. Landskapsregeringen beslutar om avgiftens storlek enligt de grunder som anges i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet. Om sökanden samtidigt ansöker om tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort och ansökan gäller samma område uppbärs endast en ansökningsavgift.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om

- 1) fångstanmälans innehåll och form,
- 2) tidsfristen för inlämnande av ansökan om tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort samt om ansökans innehåll och form, och
- 3) de villkor som ett tillstånd till jakt på rådjur och vitsvanshjort kan förenas med.

33b §

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om

- 1) de villkor som ett tillstånd till jakt på älg kan förenas med, och
- 2) hur avräkning av en fälld älg från den beviljade tillståndskvoten ska gå till.

34 §

Landskapsregeringen beslutar årligen om en hjortdjursavgift som fastställs på viltvårdsmässiga grunder per fälld älg och per tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort. Hjortdjursavgiften får uppgå till

- 1) högst 175 euro för en fälld vuxen älg,
- 2) högst 110 euro för en fälld älgkalv, och
- 3) högst 150 euro i årlig avgift för innehavare av tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort.

Avgift för fälld älg uppbärs endast om älgen kunnat tillvaratas som människoföda.

De högsta beloppen per fälld älg och per tillstånd till jakt på rådjur och/eller vitsvanshjort i 1 mom. anges för basåret 2022 och ska följa det åländska

konsumentprisindexet. Landskapsregeringen ska senast den 30 juni varje år justera de i 1 mom. 1–3 punkterna angivna beloppen med den konsumentprisindexändring som ägde rum under det föregående året, avrundade till närmaste hela euro. Därefter fastställs omedelbart de hjordjursavgifter som ska tillämpas från och med augusti månad samma år.

35 §

Vid jakt på älg, vitsvanshjort och rådjur ska det finnas en ordinarie jaktledare samt vid behov en eller flera vice jaktledare. En vice jaktledare leder jakten vid den ordinarie jaktledarens frånvaro samt leder jakten i en grupp parallellt med den ordinarie jaktledaren i situationer där flera grupper bedriver jakt samtidigt inom samma jakträttsområde.

Uppgift om vem som utsetts till jaktledare delges landskapsregeringen i samband med ansökan om tillstånd till jakt.

Det ankommer på en ordinarie jaktledare att

- 1) planera jakten så att villkoren i jakttillståndet och övriga bestämmelser om jakten beaktas,
- 2) lämna redovisning till landskapsregeringen över de fällda djuren och betala fastställda avgifter,
- 3) underrätta jaktvårdsföreningens styrelse om älg fällt med avvikelse från gällande tillståndsvillkor eller om förändringar i jakträtten på älg ägt rum, samt meddela landskapsregeringen om förändringar skett i jakträtten på rådjur eller vitsvanshjort,
- 4) informera de skyttar som deltar i jakten om deras skyldighet att medföra jaktkort, tillstånd att bära vapen, intyg över avlagt skjutprov och att använda vapen och patroner som uppfyller föreskrivna krav,
- 5) informera hundförare om deras skyldighet att medföra jaktkort,
- 6) ombesörja att de som deltar i jakten har kännedom om villkoren i tillståndet och om övriga erforderliga bestämmelser rörande jakten, samt
- 7) vid gemensamhetsjakt ombesörja att säkerheten och bestämmelserna rörande jakten iakttas.

Om den som deltar i jakten inte rättar sig efter de direktiv rörande jakten som jaktledaren meddelar kan jaktledaren förbjuda personen i fråga att delta i jakten. Jaktledaren har rätt att begära att en person som deltar i jakten ska uppvisa jaktkort eller intyg över avklarat skjutprov. Om jaktkortet eller intyget över avklarat skjutprov förkommit, kan landskapsregeringen bevilja anstånd med uppvisandet.

Då en vice jaktledare leder jakten i den ordinarie jaktledarens frånvaro har den vice jaktledaren samma ansvar och befogenheter som den ordinarie jaktledaren. Då en vice jaktledare leder jakten parallellt med den ordinarie jaktledaren gäller för vice jaktledaren bestämmelserna i 2 mom. 1 och 4–7 punkterna i tillämpliga delar. Vid gemensamhetsjakt i ordinarie jaktledares frånvaro ska vice jaktledare utses bland de jägare som deltar i jakten.

36 §

Den som med vapen deltar i älgjakt och med kulgevär deltar i gemensamhetsjakt på övrigt klövvilt ska avlägga skjutprov.

Jaktvårdsföreningen svarar för anordnandet av skjutprov och för utfärdandet av intyg över godkänt skjutprov. Ett intyg över godkänt skjutprov är giltigt i ett år från det att provet har avlagts.

Rätt att bedriva sådan jakt som avses i 1 mom. har även den som inte har hemkommun på Åland och som företer motsvarande gällande intyg över godkänt skjutprov eller den som lämnar landskapsregeringen utredning om att hen har rätt att jaga vilt av motsvarande storlek utanför Åland. Landskapsregeringen utfärdar intyg över att en jägare som inte har hemort på Åland besitter sådan skjutskicklighet som erfordras för jakt enligt 1 mom. Intyget får gälla i högst ett år.

Över jaktvårdsföreningens beslut enligt denna paragraf får besvär anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Besvär över ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt 3 mom. får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

En jaktvårdsförening får ta ut avgifter för anordnande av skjutprov och för utfärdande av intyg över godkänt skjutprov. De avgifter som tas ut för tjänsterna får inte vara högre än de faktiska kostnaderna för att producera tjänsterna. Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om hur avgifternas storlek ska bestämmas. Avgifter som uppbärs enligt detta moment ska tillfalla den jaktvårdsförening som anordnar skjutprovet.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om

- 1) ordnandet av och innehållet i skjutprovet,
- 2) förutsättningarna för godkännande av skjutprov,
- 3) intyg över avlagt skjutprov, och
- 4) kraven på skjutvapen och patroner som används i skjutprovet.

Alla som deltar i gemensamhetsjakt på klövvilt ska använda huvudbonad eller överdrag på sådan i röd eller orange färg, samt väst, rock eller liknande klädesplagg som har en från naturen klart avvikande färg.

37 §

Om rådjur, vitsvanshjort eller älg såras vid jakt och faller på främmande område inom vilket jakt på ifrågavarande art då är tillåten, får den som innehar tillstånd att där fälla sådant djur behålla detta. Härvid inräknas djuret i det antal som får fällas på det främmande området. Om den som beviljats tillstånd till jakt på det främmande området inte önskar eller får behålla djuret, tillfaller detta skytten.

Om rådjur, vitsvanshjort eller älg såras vid jakt och faller på område inom vilket jakt på ifrågavarande art då inte är tillåten, tillfaller djuret landskapet och inräknas i det antal som skytten får fälla. Djuret tillfaller dock skytten, om jakträtten på ifrågavarande område tillkommer honom.

38 §

Har jakt på älg bedrivits med avvikelse från tillståndsvillkoren, ska jaktledare eller tillståndshavare utan dröjsmål göra anmälan därom hos polismyndighet. De som deltagit i jakten ska omedelbart därefter transportera djuret urtaget till plats som polismyndigheten anvisar.

40 §

Har älg sårats under jakt ska jaktledare utan dröjsmål efter att eftersök gjorts göra anmälan därom till landskapsregeringen och till den som innehar tillstånd att jaga älg på angränsande område. Landskapsregeringen har, för att förhindra fällande av fler älgar än det meddelade tillståndet förutsätter, rätt att begränsa den jakt som sker med stöd av tillståndet eller att helt avbryta den, tills det sårade djurets tillstånd blivit tillräckligt klarlagt. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om anmälningsförfarandet,

52 §

Under den tid visst slag av vilt är fridlyst är det förbjudet att inneha sådant vilt eller färsk del därav, om inte landskapsregeringens tillstånd härför erhållits. Vad här sägs gäller även fågelägg.

54 §

Den som idkar jakt med skjutvapen, pilbåge eller andra fångstmedel eller med användande av hund eller annat för jakt övat djur är skyldig att betala jaktvårdsavgift. Vad här sägs gäller dock inte:

 4) då en åtgärd vidtas i vetenskapligt syfte med stöd av 17 § landskapslagen (1998:82) om naturvård, eller

5) den som idkar jakt under det första jaktåret efter en på Åland avlagd jägarexamen.

 Landskapsregeringen beslutar om jaktvårdsavgiftens storlek enligt de grunder som anges i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. I jaktvårdsavgiften ingår jägaransvarsförsäkring, som även omfattar den som enligt 1 mom. 5 punkten befriats från skyldigheten att betala jaktvårdsavgift under sitt första jaktår efter avlagd jägarexamen.

Person som inte föregående jaktår betalt jaktvårdsavgift eller som inte blivit tillsänd inbetalningskort kan anskaffa inbetalningskort hos landskapsregeringen. För erhållande av inbetalningskort ska företes kvitto på tidigare år betald jaktvårdsavgift eller företes intyg över avlagd jägarexamen, av vilket ingetdera får vara äldre än fem år. Den som inte har hemkommun på Åland kan erhålla inbetalningskort för jaktvårdsavgift genom att förete en av landskapsregeringen godkänd motsvarighet till nämnda intyg.

Intyg över avlagd jägarexamen utfärdas av examinator som tillsatts av landskapsregeringen. Intyg erhålls efter att en person svarat rätt på över 80 procent av frågorna i ett teoretiskt prov för avläggande av jägarexamen. Examinatorn får för varje provförsök ta ut en avgift, som ska beräknas och fastställas så att den täcker de kostnader som ordnandet av tjänsten föranleder. Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om hur avgiftens storlek ska bestämmas. De uppburna avgifterna ska tillfalla examinatorn.

Landskapsregeringen kan anlita en enskild aktör eller sammanslutning för att anordna en i jägarexamen ingående vapenhanteringskurs. Den som anlitas för att arrangera en kurs i vapenhantering ska utfärda intyg över föreskriven hantering av skjutvapen. Den kursanordnande aktören får ta ut en kursavgift, som ska beräknas och fastställas så att den täcker de kostnader som ordnandet av kursen föranleder. Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om hur avgiftens storlek ska bestämmas. Kursavgiften ska tillfalla den kursanordnande aktören.

Besvär över beslut som fattats av examinatorn för jägarexamen enligt 5 mom. får anföras hos Ålands förvaltningsdomstol.

55 §

 Den som är skytt vid jakt på vilt som avses i 36 § är även skyldig att på begäran uppvisa intyg över avlagt skjutprov för den som enligt 1 mom. övervakar jakt och för den som enligt 57 § utövar tillsyn över jakten.

60a §

När en jaktvårdsförening, examinatorn för jägarexamen och den som anordnar en kurs i vapenhantering enligt 54 § 6 mom. sköter offentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag ska allmänna förvaltningsbestämmelser tillämpas och straffrättsligt tjänsteansvar gälla i enlighet med det som föreskrivs i annan lagstiftning.

64 §

Den som

1) utan särskilt tillstånd dödar, sårar, fångar eller i strid med denna lag ofredar annat vilt än älg, vitsvanshjort eller rådjur under tid då ifrågavarande art är fridlyst;

2) ofredar älg, vitsvanshjort eller rådjur i strid med denna lag, genom vårdslöshet eller ovarsamhet dödar eller sårar älg, vitsvanshjort eller rådjur eller vid tillståndsjakt på älg, vitsvanshjort eller rådjur genom vårdslöshet eller ovarsamhet bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

ska, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för *jaktförseelse* dömas till böter.

65 §

Den som

2) i strid med denna lag uppsåtligen dödar, sårar eller fångar älg, vitsvanshjort eller rådjur utan tillstånd eller vid tillståndsjakt på älg, vitsvanshjort eller rådjur uppsåtligen bryter mot bestämmelser som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

ska, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för *jaktbrott* dömas till böter eller till fängelse i högst två år samt till jaktförbud under en viss tid, minst ett och högst fem år.

68 §

Har någon dödat eller fångat vilt i strid med denna lag under sådana förhållanden att annan inte hade rätt att tillägna sig viltet, tillfaller viltet eller dess värde staten. I detta moment avsett värde på vilt bestäms på det sätt som föreskrivs i 79 § i jaktlagen (FFS 615/1993).

69 §

Utän hinder av vad i 1 mom. sägs gäller om älg, vitsvanshjort och rådjur vad därom är föreskrivet i 7 kap.

70 §

Fallvilt av älg, rådjur eller vitsvanshjort tillfaller landskapet. Detsamma gäller älg, rådjur eller vitsvanshjort som anträffas så illa sårat eller skadat att det varit nödvändigt att genom myndighets försorg döda det. Har djuret sårats under jakt och avlivats under jakt, ska dock bestämmelserna i 7 kap. följas om djuret är älg, vitsvanshjort eller rådjur.

Denna lag träder i kraft

På ansökningar om tillstånd till jakt på rådjur som anhängiggjorts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Ett tillstånd till jakt på rådjur som meddelats före ikraftträdandet av denna lag ska gälla som motsvarande tillstånd enligt den nya lagen. Den som före ikraftträdandet av denna lag beviljats tillstånd att fälla ett visst antal

vuxna rådjur är inte skyldig att göra en fångstanmälan enligt 32 § 2 mom. under den tid tillståndet är i kraft och under förutsättning att nämnda tillståndsvillkor efterlevs.

Den som beviljats tillstånd till jakt på rådjur enligt äldre bestämmelser och som inte fällt fler djur än tillståndet medger har rätt att fälla två killingar i stället för ett vuxet rådjur även efter ikraftträdandet av denna lag och fram till att tillståndets giltighetstid löper ut.

Den som före ikraftträdandet av denna lag beviljats tillstånd till jakt på rådjur har även rätt att bedriva jakt på vitsvanshjort fram till den 31 januari 2027, under förutsättning att jakträtt på vitsvanshjort finns på samma område som det beviljade tillståndet till jakt på rådjur och den sammanhängande arealen för jakträtt på vitsvanshjort uppgår till minst 150 hektar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Parallelltexter

- Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag nr xx/2024-2025